

KÖZOKTATÁS

A KÁRPÁTALJAI MAGYAR PEDAGÓGUSSZÖVETSÉG LAPJA

XXVIII. ÉVFOLYAM, 2024/1. SZÁM

MAGISZTERI DIPLOMAÁTADÓ A RÁKÓCZI-FŐISKOLÁN

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolán július 18-án került sor a magiszteri fokozatú (MA/MSc) diplomaátadó ünnepségre, melyen az idén a mesterképzést befejező 74 hallgató vehette át a végzettséget igazoló okiratát. Közülük 24 hallgató kitüntetéses diplomát szerzett.
(Folytatás a 6. oldalon)

KÁRPÁTALJAI NYÁRI KÖLCSEY PEDAGÓGUSAKADÉMIA

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség ismét megszervezte a Kárpátaljai Nyári Kölcsey Pedagógusakadémiát, amelynek helyszíne ezúttal is a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola volt. A 30 órás továbbképzés augusztus 5–8. között valósult meg.
(Folytatás a 35. oldalon)

KRÓNIKA

Átadták a 2023–2024-es tanév Ady Endre Tehetséggondozó Ösztöndíjait

(2. oldal)

***

ANYANYELV ÉS OKTATÁS

43-an vették át oklevelüket a Rákóczi-főiskola Felsőfokú Szakképzési Intézetének diplomaátadó ünnepségén

(8. oldal)

***

KUTATÁS

Szabadidős tevékenységek kiskiskolások körében

(22. oldal)

***

PEDAGÓGUSPORTRÉ

Az Év Tanára díjjal tüntették ki Hnatik-Riskó Mártát

(26. oldal)

„Elődeink életének, hagyományainak, szokásainak megismertetése és átadása nemes feladat”. Bemutatjuk Kopasz Vivien Melánit, a Beregszászi Kossuth Lajos Líceum történelemtanárát, a Tulipán Tanoda Magyar Népművészeti Iskola munkatársát

(26. oldal)

***

HONISMERET

Az egykori Szernye-mocsári menti települések népességének etnikai és számbeli változásai 1989–2017 között

(29. oldal)

***

VETÉLKEDŐK

Tantárgyi vetélkedők a KMPSZ szervezésében: a Dayka-líceum és a PRL volt a legeredményesebb

(33. oldal)

A KMPSZ részvétele az Erasmus+ pályázat projektjében

2024. április 1-én indult a *Köznevelési együttműködés a digitális módszerek és eszközök használatának támogatására Magyarországon és a szomszédos országokban* című projekt megvalósítása, európai uniós támogatással, az Erasmus+ programban, melyhez többek között a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ) is csatlakozott. A projekt 2024. április 1. és 2027. március 31. között valósul meg az Oktatási Hivatal koordinálásával.

A projekt célja új digitális közoktatás-támogató megoldások európai összefogással történő fejlesztése: a digitális kompetenciák és ismeretek bővítése, a meglévő digitális módszerek összehangolása, közös bővítése a szervezetek által 7 országban bevont pedagógusok, iskolavezetők és köznevelési munkatársak széles körében. Ezek hozzájárulnak a digitális fejlődéshez és a digitális ökoszisztéma kiterjesztéséhez, valamint az intézmények rezilienciájának fokozásához az érintett 7 ország köznevelésében.

A megvalósítás alatt többek között konferenciák, workshopok, tréningek, tanulmányutak, kiadványok lesznek kivitelezve. Ezek létrehozására három munkacsoport alakult meg az alábbi témakörökkel:

I. *Digitális tanulástámogató megoldások fejlesztése európai összefogással*

II. *Az európai tehetséggondozás és az életpálya-építés digitális lehetőségei*

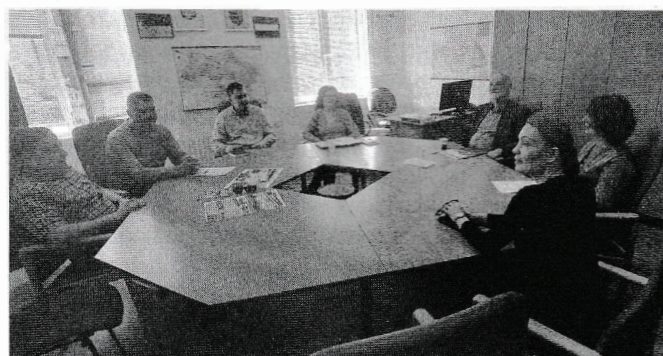
III. *Digitális adatkezelés, eljárások, oktatásszervezés*

A KMPSZ minden munkacsoportba egy-egy főt delegált a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Matematika és Informatika Tanszékéről. A Pedagógusszövetség által delegált kapcsolattartók feladata szakembereket meghívni és delegálni a megrendezendő workshopokra. A szakemberek feladata pedig az, hogy szakmai anyaggal töltsék fel a kijelölt tématerületeket.

A *Digitális tanulástámogató megoldások fejlesztése európai összefogással* munkacsoport alakuló értekezlete 2024. április 4-én valósult meg, melyen a köszöntést és az Oktatási Hivatal által delegált tagok bemutatását követően elhangzott a munkacsoport fő célja: „A létrehozott produktumoknak segíteniük kell a jobb megértést, és hasznosítható tudást kell adniuk az iskolás gyermekek számára.” Az alakuló üléshez csatlakozott résztvevők bemutatkozását követően az Oktatási Hivatal bemutatta az általuk fejlesztett Nemzeti Köznevelési Portált a Digitális kultúra 7. évfolyamos okostankönyvének példáján, valamint ismertette azokat a feladatokat, melyek a közös munkában várnak a projekt tagjaira.

A megalakulást követően az I. munkacsoport további 2 workshopot szervezett és bonyolított le, melyeken a projekt partnerei bemutatták az általuk alkalmazott és rendelkezésükre álló digitális pedagógiai eszközrendszereket. A workshopok alkalmával közelebbről is megismerkedhettünk az Oktatási Hivatal munkatársai által fejlesztett Nemzeti Köznevelési Portál felületével, valamint az online elérhető, humán és természettudományi tananyaggyűjteménnyel.

Az *európai tehetséggondozás és az életpálya-építés digitális lehetőségei* munkacsoport alakuló értekezletére 2024. április 16-án került sor. Az alakuló értekezleten bemutakoztak az Oktatási Hivatal és a különböző szervezetek képviselői. A bemutatkozást követően megbeszélték a munkacsoport céljait és feladatait. A nagy munkacsoport 3 kisebb részre oszlott.

Mindenkinek van saját feladata. A feladatok közé tartozik két 10 órás tréning és egy 30 órás tréning tervének a kidolgozása, valamint egy konferencia szervezése. Ezeknek a feladatoknak az elvégzésére workshopokat szerveztek. A workshopokon mindegyik szervezet képviselője vagy akár más, a szervezetek által meghívott személyek bemutatták a saját technikáikat, illetve jógyakorlataikat a tehetséggondozás, tehetséggondozás, illetve az életpálya-építés területein.

A *Digitális adatkezelés, eljárások, oktatásszervezés* munkacsoport alakuló értekezletére szintén 2024. április 16-án került sor, melyen bemutakoztak az Oktatási Hivatalból delegált tagok, illetve a konzorciumi és csatlakozott szervezetek képviselői. Az alakuló értekezleten mindenkinek alkalma volt bemutatkozni, és megbeszélték a munkacsoport legfontosabb feladatait. Ennek értelmében a fent megnevezett munkacsoport legfőbb célja egy Kárpát-medencei próba-kompetenciamérés megszervezése, valamint bemutatni és egyeztetni a különböző országok és nyilvántartások oktatásirányítási rendszereit.

A megalakulás óta a *Digitális adatkezelés, eljárások, oktatásszervezés* munkacsoport 2 workshopot szervezett és bonyolított le. Az első workshop május 9-én valósult meg, melyen a magyarországi kompetenciamérés kialakulása, fejlődése és megvalósítása mellett a résztvevők megismerkedhettek néhány csatlakozott ország kompetenciamérési rendszerével.

A második workshop június 11-én valósult meg, melynek célja a magyarországi és a csatlakozott országok hatósági eljárásainak megismerése az oktatási kérdésekben, mint például a pedagógusok továbbképzése, az akkreditáció, a tanfelügyelet.

A projekt eredményeként várhatóan fejlődik a részt vevő szervezetek, illetve a bevont pedagógusok, iskolavezetők és köznevelési szakemberek együttműködése, szervezete és tevékenységeik minősége, relevanciája. Megvalósul a tematikában szereplő digitális eszközök, módszerek, tudáselemek és rendszerek bemutatása, széles körű alkalmazása. A sinergiák megteremtése révén a projekt hozzájárul az egységes szemléletű, fenntartható digitális ökoszisztéma fejlesztéséhez a 7 részt vevő ország köznevelésének területén.

Daróci Ádám, Palinszky Alexandra, Papp Gabriella

Teleki Sámuel Afrika-kutató

Széki gróf Teleki Sámuel (1845. november 1. – 1916. március 10.) magyar felfedező, afrikanista, fotográfus, országgyűlési képviselő, a Kenya északi részébe indult első európai expedíció vezetője. Ő fedezte fel és nevezte el (Rudolf trónörököséről) a Rudolf-tavat és (Rudolf feleségéről, Stefánia belga hercegnőről) a Stefánia-tavat. A leghíresebb magyar Afrika-kutató. Nevét nemcsak a magyar tudományos világ őrzi, de néhány általa először leírt növény, sőt egy vulkán is.

„BARINGÓHOZ ÉS MÉG VALAMIVEL TOVÁBB”

Teleki expedíciójának okairól találgatások folynak. A magas státuszú férfi jó barátjaként üdvözölhette Rudolf főherceget, aki állítólag (egy közös vadászat után) maga vetette fel az afrikai kutatás lehetőségét. Az expedíció egyik okaként az Osztrák–Magyar Monarchia gyarmatosítási kísérletét nevezik meg. Jóval profánabb magyarázatként szolgál az a feltevés, amely szerint Teleki és a főherceg feleségének bizalmas kapcsolata szolgáltatott okot az utazáshoz. Felmerült az a lehetőség is, hogy a bécsi udvar akarta eltávolítani Rudolf mellől Telekit, nehogy a főherceg túlságosan is megkedveljen egy magyart.

1886. november 29-én érkeztek meg Zanzibár szigetére, ahol azonnal megkezdték a 3 000 kilométeres út szervezését. Az expedíció fontos tagja volt Dzsumbe Kimemeta, akit a legjobb karavánvezetőnek tartottak a földrészen. Csúpan 1887. február 4-én indultak útnak, tizenhét tonnányi felszereléssel és közel négyszáz emberrel. A rakomány jelentős részét azok az ajándékok tették ki, amelyekkel a helyi törzsek vezetőitől kívántak békét és szabad átvonulást vásárolni. Teleki, amíg lehetett, barátságot kívánt fenntartani a helyi lakosokkal, akik esőcsináló varázslónak tartották. A magyar felfedező most vette igazán hasznát vadásztudományának: szinte egyedül látta el a teljes expedíciót friss hússal. Az év közepén érkeztek el a Kilimandzsáró lábához, amit Teleki azonnal meg akart hódítani. Sajnos nem ért fel a csúcsra, 5 310 méter után visszafordult. A népes sereg a kikuju törzs területén áthaladva többször is harcba keveredett az őslakosokkal, és csak egy véres (büntető) mészárlás után tudta biztosítani csapata védelmét.

1887 októberében ért el a Kenya-hegyhez, amelyet Teleki megmászott, és 4 680 méteren elérte a hóhatárt. A Baringo-tótól az ismeretlen területek felé, északnak fordultak, és a turkán népföldjén találták meg a Nagira Mwaiten-tavat, amelyet Teleki a főherceg tiszteletére Rudolf-tónak (ma Turkana-tó) nevezett el. Az innen csúpan öt kilométerre található vulkán ma Teleki nevét őrzi. Az expedíció tovább folytatta útját, és felfedezte a szintén sós vizű tavat, amelyet Rudolf feleségéről Stefánia-tónak (ma Chew Bahir-tó) kereszteltek. Számptalan törzs által lakott területen áthaladva, éhezéstől, fáradtságtól megtizedelve érkeztek meg a biztonságot jelentő Mombasa városába 1888. október 24-én.

Teleki sajnos csak egy rövid értekezésben számolt be útjáról a londoni Times magazinban, bővebb ismereteket társa, Höhnel memoárjából szerezhetünk: „Teleki Sámuel gróf útja Kelet-Afrika egyenlítői vidékein 1887–88-ban.” A magyar kutató többször járt még Afrikában, ismételtlen megpróbálta megmászni a Kilimandzsárót, ezúttal is sikertelenül. 1893-ban vadászútra indult Indiába, majd innen indulva Szumátra és Jáva szigetét kereste fel.

TELEKI TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEI

Számos tudományos értékkel gazdagodott a világ Teleki utazásainak köszönhetően. Eltűnt Afrika „fehér foltjainak” jelentős része. Megdőlt az a nézet is, hogy a vulkáni tevékenységet a tengervíz behatolása okozza a forró magmába, hiszen a Te-

leki-vulkán a kontinens szárazföldi területén található. A kutató útja bebizonyította, hogy nem létezik az úgynevezett Hold-hegység, amelyet a Nagyt-avak és Abesszína között feltételeztek abban a korban. Hetvennyolc növény-, három kaméleon- és pókfajt fedeztek fel, köztük két növényfaj Teleki nevét viseli: Se-

nenecio telekii, Lobelia telekii. Számptalan tárgyi emléket hoztak haza Afrikából, ebből 338 a Néprajzi Múzeum gyűjteményét gazdagítja. Az első néprajzi feldolgozások is ekkor születtek a burkunedzi, resiat, szuk, turkana törzsekről.

Tudományos munkájának elismeréseként még az első útról hazafelé, Kairóban tiszteletbeli tagjává választotta a Geográfiai Társaság, 1894-ben szintén tiszteletbeli tagsággal tüntette ki a Magyar Tudományos Akadémia, a bécsi udvar valóságos és titkos tanácsosi ranggal tüntette ki. Teleki Sámuel 1916. március 10-én hunyt el. A koporsóját őrző kriptát a hatvanas években műemlékké nyilvánították. A tiszteletére felállított szobrot a Magyar Földrajzi Múzeum érdi parkjában tekinthetjük meg.

Kopasz Gyula

KÖZOKTATÁS

A Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség lapja

Főszerkesztő: Kopasz Gyula

A szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök),
Bak Éva, Benedek Imre, Dobsa Aranka,
Nagy Sándor, Szilágyi Lajos

Tördelőszerkesztő: Fábán Zoltán

Olvasószerkesztő: Orbán Gyula

Kiadja a KMPSZ megbízásából
a Kálmán Nyomda (90202 Beregszász, Kossuth tér 4.)

Felelős kiadó: Orosz Ildikó

Lapengedély száma: 3Т №64, Példányszám: 2000

Levelezési cím: 90202 Beregszász,
O. Kobiljanszka u. 17. Tel.: (+380-31-41)-2-37-47
web: www.kmpsz.uz.ua e-mail: info@kmpsz.uz.ua

Megjelenik a BETHLEN GÁBOR ALAP TÁMOGATÁSÁVAL

A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban megjelenő szerzői véleményekkel. A publikációkban közölt tényekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, visszaküldésüket nem vállaljuk.

Освіта (на угорській мові)

Засновник і видавець: Закарпатське угорськомовне педагогічне товариство

Реєстраційне свідоцтво: 3Т №64 від 20.03.1995.

Віддруковано: П.п. Лац Чілла Степанівна
М. Берегово, пл. Кошшута 4. Тираж: 2000